

Dosarul nr. 2rac-265/22
2-21044283-01-2rac-10112022

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – D. Tricolici
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău

DECIZIE

29 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Maria Ghervas
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând recursurile declarate de Casa Națională de Asigurări Sociale și de Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei” împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”, s-a casat hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o hotărâre nouă prin care s-a admis acțiunea depusă de Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”,

constată:

La 24 martie 2021, Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei” (în continuare ÎS „Poșta Moldovei”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare CNAS) cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că, la 21 august 2015, în parteneriat cu BC „Victoriabank” SA, a lansat proiectul co-brand, ce presupune emiterea, eliberarea și deservirea cardurilor internaționale Visa cu design specializat, inclusiv sociale, prin intermediul ÎS „Poșta Moldovei”.

La 01 septembrie 2015, Banca Națională a Moldovei a eliberat ÎS „Poșta Moldovei” licența nr. 000575 pentru activitatea de prestare a serviciului de plată – remitere de bani, care, potrivit art. 3 din Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr. 114 din 18 mai 2012, reprezintă un serviciu de plată în cadrul căruia se primesc fonduri de la plătitor fără crearea unui cont de plăți pe numele plătitorului sau al beneficiarului plății, cu scopul unic de a transfera o sumă corespunzătoare beneficiarului plății.

La 30 decembrie 2016, ÎS „Poșta Moldovei” a încheiat cu CNAS contractul nr. 1050/4 cu privire la organizarea plății drepturilor sociale (pensii, indemnizații, alocații sociale, ajutoare de deces, suport financiar de stat, indemnizații unice de deces familiilor militarilor decedați și plăți periodice capitalizate).

Ulterior, la 04 ianuarie 2017, ÎS „Poșta Moldovei” a încheiat cu CNAS contractul nr. 06.01/17 privind plata prestațiilor sociale (alocații lunare de stat, alocații nominale de stat pentru merite deosebite față de stat, indemnizații adresate familiilor cu copii, indemnizații de maternitate, indemnizații paternale, indemnizații viagere sportivilor de performanță, ajutoare sociale, etc.).

Reclamanta a menționat că, potrivit pct. 7.1 din contractul nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016 și pct. 6.1 din contractul nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017, contractele erau guvernate și urmau a fi executate conform legislației în vigoare a Republicii Moldova.

Conform art. 14 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2019, tarifele la serviciile de distribuire a drepturilor sociale acordate de către prestatorii de servicii de plată desemnați, prin cerere, de către beneficiari, care asigură efectuarea plăților prin virament, se stabilesc la 0,7% din suma totală distribuită în anul bugetar curent în calitate de drepturi finanțate de la bugetul de stat și de la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Astfel, în temeiul contractelor încheiate cu CNAS, pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2019, ÎS „Poșta Moldovei” a distribuit o parte din drepturile și prestațiile sociale transmise spre distribuire de către CNAS, prin virament la conturile de card ale circa 15 000 de beneficiari în sumă de 241 528 999 de lei, fapt confirmat inclusiv prin răspunsul BC „Victoriabank” SA nr. 1149-B din 04 martie 2021.

Reclamanta a remarcat că, la 20 decembrie 2019, prin scrisoarea nr. 25385, a înaintat spre plată CNAS facturile pentru lunile iulie-octombrie 2019, iar la 11 ianuarie 2020, prin scrisoarea nr. 20074, facturile pentru lunile ianuarie-iunie 2019.

Însă, deși, a distribuit pe card la circa 15 000 de beneficiari prestații sociale în sumă totală de 241 528 999 de lei și urma să beneficieze de comisionul de 0,7% din suma distribuită, în mărime de 1 690 702,99 de lei, CNAS nu a achitat facturile remise pentru distribuirea prestațiilor sociale enunțate, înregistrând o datorie în sumă de 1 690 702,99 de lei.

Prin Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019, în pct. 5.2 Curtea de Conturi a remarcat că, CNAS a beneficiat de serviciile prestate de ÎS „Poșta Moldovei” și urma să documenteze acest fapt și să achite serviciile.

Astfel, în vederea soluționării amiabile a litigiului, la 05 februarie 2021, ÎS „Poșta Moldovei” a expediat CNAS cererea prealabilă nr. 20014, prin care a solicitat achitarea sumei de 1 690 702,99 de lei în termen de 7 zile din momentul recepționării, însă, datoria nu a fost stinsă.

Reclamanta ÎS „Poșta Moldovei” a solicitat prin cererea de chemare în judecată încasarea din contul CNAS în beneficiul său a sumei de 1 690 702,99 de lei, pentru serviciile de distribuire a plăților sociale prestate pe parcursul anului 2019, precum și compensarea cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu examinarea prezentei cauze.

Prin hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins acțiunea depusă de ÎS „Poșta Moldovei”, ca fiind neîntemeiată (vol. II, f.d. 23, 25-32).

La 20 decembrie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, ÎS „Poșta Moldovei” a declarat apel împotriva hotărârii din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. II, f.d. 33-34, 35).

Prin decizia din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de ÎS „Poșta Moldovei”.

S-a casat hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care s-a admis acțiunea depusă de ÎS „Poșta Moldovei”.

S-a încasat din contul CNAS în beneficiul ÎS „Poșta Moldovei” suma de 1 690 702,99 de lei și s-au compensat cheltuielile de judecată, pentru plata taxei de stat în cuantum de 37 500 de lei (vol. II, f.d. 73, 74-88).

La 25 octombrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus prin intermediul poștei electronice cerere de recurs împotriva deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și menținerea hotărârii din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. II, f.d. 91, 92-97 recto-verso).

În motivarea recursului, Casa Națională de Asigurări Sociale a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, precum și concluziile instanței de apel, suplimentar invocând că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele importante speței, iar în consecință a interpretat în mod eronat legea și a apreciat arbitrar suportul probatoriu.

În opinia Casei Naționale de Asigurări Sociale, la judecarea cauzei, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, prin contractul nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016 și Contractul nr. 06.01/17 04 ianuarie 2017, ÎS „Poșta Moldovei” a acceptat obligația să efectueze prin intermediul structurilor sale teritoriale plata drepturilor sociale ce i-au fost încredințate de către CNAS, din mijloacele financiare virate din bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetul de stat, în modul și ordinea stabilită de legislația în vigoare.

Astfel, prin contractele nominalizate, prestatorul ÎS „Poșta Moldovei” și-a asumat obligația să organizeze și să asigure: plata în orice oficiu poștal; plata la domiciliu a prestațiilor sociale beneficiarilor singuratici care, din cauza stării sănătății, nu se pot deplasa de sine stătător la subdiviziunea ÎS „Poșta Moldovei” de la locul de reședință; plata drepturilor sociale personal titularului, tutorelui, curatorului, mandatarului acestuia; plata drepturilor sociale în localitățile rurale, unde lipsesc oficii poștale, conform graficului coordonat cu casa teritorială de asigurări sociale.

Potrivit contractelor, ÎS „Poșta Moldovei” poate pretinde tariful pentru serviciile de distribuire din suma plătită în numerar. În speță, însă, ÎS „Poșta Moldovei” nu a distribuit în numerar plățile sociale transferate de către CNAS, ci le-a transferat în conturile bancare ale beneficiarilor de prestații sociale.

Așa, condițiile contractuale nu prevăd posibilitatea ÎS „Poșta Moldovei” de a folosi „viramentul” ca instrument de plată a transferurilor efectuate de CNAS beneficiarilor de drepturi sociale.

Mai mult ca atât, în corespundere cu clauzele contractuale, părțile nu sunt în drept să cesioneze drepturile și obligațiile contractuale unei persoane terțe, fără permisiunea prealabilă în formă scrisă a părții opuse. Prin urmare, ÎS „Poșta Moldovei” nu avea dreptul să folosească serviciile terților la distribuirea plăților sociale transferate de către CNAS beneficiarilor, adică a altor prestatori de servicii financiare.

Recurenta CNAS a considerat că, instanța de apel nu a ținut cont de faptul ÎS „Poșta Moldovei”, în mod unilateral, fără acordul CNAS, a efectuat plata drepturilor sociale folosind serviciile BC „Victoriabank” SA, fapt ce reprezintă o depășire și încălcare a înțelegerilor imperative contractuale negociate.

La 11 noiembrie 2022, ÎS „Poșta Moldovei” a declarat recurs împotriva deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a deciziei recurate, în partea cheltuielilor de judecată compensate în sumă de 37 500 de lei, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care să-i fie compensate cheltuielile de judecată în sumă de 87 500 de lei (vol. II, f.d. 108-110).

În motivarea recursului, ÎS „Poșta Moldovei” a invocat că decizia instanței de apel este corectă și întemeiată, însă, Curtea de Apel Chișinău a compensat doar cheltuielile judiciare de plată a taxei de stat în mărime de 37 500 de lei pentru instanța de apel, dar nu și cele în cuantum de 50 000 de lei achitate pentru depunerea cererii de chemare în judecată.

Prin referința depusă la 09 decembrie 2022, ÎS „Poșta Moldovei” a solicitat declararea recursului depus de CNAS ca fiind inadmisibil sau, după caz, respingerea ca fiind neîntemeiat.

Prin încheierea din 08 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-au considerat admisibile recursurile declarate de CNAS și de ÎS „Poșta Moldovei” împotriva deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și s-au transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 22 septembrie 2022. Conform extrasului din poșta electronică cu adresa „valeria.grigoras@justice.md”, decizia motivată din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost comunicată electronic participanților la proces la 16 octombrie 2022 (vol. II, f.d. 89). Astfel, Colegiul opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererile de recurs au fost depuse la 25 octombrie 2022 și 11 noiembrie 2022.

Conform art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților

acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea participanților sau a reprezentanților acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și în referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței efectuarea controlului judiciar al deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Totodată, instanța de recurs a opinat că toate punctele de vedere, care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. Cu atât mai mult că, în esență, recurentul și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, mutatis mutandis, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, §§ 72-75; Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, §§ 66, 72; Pönkä vs Estonia, 08 noiembrie 2016, §§ 33-34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, §§ 26-27).

Verificând argumentele invocate în recursuri, prin prisma materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că recursul declarat de ÎS „Poșta Moldovei” urmează a fi respins, iar cel declarat de CNAS urmează a fi admis, casată integral decizia din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținută hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Cercetând starea de fapt, în baza materialelor din dosar, Colegiul atestă că, la 30 decembrie 2016, Casa Națională de Asigurări Sociale, în calitate de beneficiar și ÎS „Poșta Moldovei”, în calitate de prestator, au încheiat contractul nr. 1050/4 cu privire la organizarea plății drepturilor sociale, modificat prin acordurile adiționale nr. 1 din 21 februarie 2017, nr. 3 din 08 decembrie 2018, nr. 189.02/19 din 25 februarie 2019, nr. 1396.07/19 din 26 februarie 2019, nr. 3169.12/19 din 24 decembrie 2019 și nr. 5 din 31 decembrie 2019 (vol. I, f.d. 7-12, 18, 19, 22, 23, 26-27).

Conform pct. 1.1 al contractului nr. 1050/4, beneficiarul încredințează, iar prestatorul își acceptă obligația să efectueze plata pensiilor, indemnizațiilor, alocațiilor sociale de stat, ajutoarelor de deces, suportului financiar de stat și plăților periodice capitalizate, prin intermediul structurilor sale teritoriale din mijloacele financiare virate din bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetul de stat virate la bugetul asigurărilor sociale de stat, în modul și ordinea stabilită de legislația în vigoare.

Ulterior, la 04 ianuarie 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale, în calitate de beneficiar de servicii și ÎS „Poșta Moldovei”, în calitate de prestator de servicii, au încheiat contractul nr. 06.01/17 cu privire la organizarea plății drepturilor sociale, modificat prin acordurile adiționale nr. 1 din 22 februarie 2017, nr. 499.04/17/2 din 19 aprilie 2017, nr. 1389.09/17/3 din 27 septembrie 2017, nr. 1952.10/18 din 25 octombrie 2018, nr. 187.02/19 și nr. 188.02/19 din 25 februarie 2019, nr. 1156.06/2019 din 25 iunie 2019, nr. 3169.12/19 din 24

decembrie 2019 și nr. 7 din 02 ianuarie 2020 (vol. I, f.d. 28-29, 31, 33, 35, 37, 39-41, 46, 48).

În corespundere cu pct. 1.1 al contractului nr. 06.01/17, beneficiarul de servicii transferă prestatorului de servicii, iar acesta acceptă obligația de a efectua plata beneficiarilor: alocațiilor lunare de stat, alocațiilor nominale de stat pentru merite deosebite față de stat, indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, indemnizației de maternitate, indemnizației paternale, indemnizației viagere sportivilor de performanță, compensației bănești lunare în schimbul asigurării cu produse alimentare și suplimente alimentare, ajutorului social, ajutorului pentru perioada rece a anului, compensațiilor și ajutoarelor materiale unice pentru persoanele care au participat la lichidarea avariei de la C.A.E. Cernobîl, compensațiilor invalizilor de război în locul biletelor de tratament sanatorial gratuit, în conformitate cu actele normative în vigoare.

Prin scrisoarea nr. 25385 din 20 decembrie 2019, ÎS „Poșta Moldovei” a transmis CNAS spre plată facturile fiscale emise pentru comisionul calculat din sumele distribuite a drepturilor și prestațiilor sociale, pentru lunile iulie-octombrie 2019 (vol. I, f.d. 50-54, 55-207).

Totodată, din scrisorile nr. 20561 din 11 februarie 2021 și nr. 1149-13-21 din 04 martie 2021 ale ÎS „Poșta Moldovei” și BC „Victoriabank” SA, rezultă că entitățile colaborează în cadrul proiectului co-brand, ce include emiterea, eliberarea și deservirea cardurilor internaționale Visa cu design specializat, inclusiv sociale, în baza contractului CB-19-300/199/7 din 21 august 2015. Pe parcursul anilor 2015-2019, ÎS „Poșta Moldovei” vira lunar la conturile de card mijloacele bănești atribuite fiecărui beneficiar de prestații sociale. În perioada lunilor ianuarie-octombrie inclusiv ale anului 2019, la aceste conturi au fost transferate mijloace bănești în sumă de 248 468 189,81 de lei, suma de 6 939 190,81 de lei atribuită beneficiarilor de prestații sociale ale Direcției generale de asistență socială și suma de 241 528 999 de lei virată la conturile de card ale beneficiarilor de plăți sociale CNAS, pe parcursul celor 10 luni ale anului 2019 (vol. I, f.d. 217-218).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, ÎS „Poșta Moldovei” a solicitat încasarea din contul CNAS a sumei de 1 690 702,99 de lei pentru serviciile de distribuire a plăților sociale prestate de ÎS „Poșta Moldovei”, de care CNAS a beneficiat pe parcursul anului 2019, precum și compensarea cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu examinarea prezentei cauze.

Fiind investită cu judecarea acțiunii în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 07 decembrie 2021, a respins acțiunea depusă de ÎS „Poșta Moldovei”, ca fiind neîntemeiată (vol. II, f.d. 23, 25-32).

Rejudecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 22 septembrie 2022, a casat hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a emis o hotărâre nouă, prin care a admis acțiunea depusă de ÎS „Poșta Moldovei” și a încasat din contul CNAS în beneficiul ÎS „Poșta Moldovei” suma de 1 690 702,99 de lei și a compensat cheltuielile de judecată, pentru plata taxei de stat, în cuantum de 37 500 de lei (vol. II, f.d. 73, 74-88).

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și al hotărârii din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a stabilit corect temeiurile de

fapt și de drept ale speței, fapt ce a succedat interpretarea și aplicarea în mod eronat a normelor de drept material pertinente speței, iar drept consecință neîntemeiat a casat hotărârea primei instanțe și a admis acțiunea depusă de ÎS „Poșta Moldovei”.

Conform art. 14 alin. (1) și (1¹) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019 nr. 300 din 30 noiembrie 2018, modificată prin Legea nr. 15 din 15 februarie 2019, Legea nr. 105 din 15 august 2019 și Legea nr. 164 din 06 decembrie 2019, tarifele la serviciile de distribuire a drepturilor sociale acordate de către prestatorii de servicii de plată desemnați, prin cerere, de către beneficiari, care asigură efectuarea plăților prin virament, se stabilesc la 0,7% din suma totală distribuită în anul bugetar curent în calitate de drepturi finanțate de la bugetul de stat și de la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Tarifele la serviciile de distribuire a drepturilor sociale acordate de prestatorii de servicii de plată desemnați, prin cerere, de către beneficiari, care asigură plata în numerar inclusiv distribuită la domiciliu, se stabilesc la 1,0% din suma totală distribuită în anul bugetar curent în calitate de drepturi finanțate de la bugetul de stat și de la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Conform art. 514 din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019), obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Potrivit art. 513 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019), debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință și diligență la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației.

Articolul 572 din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019), stipula că, temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

În corespundere cu art. 936 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019), antreprenorul sau prestatorul este obligat să efectueze prestația personal doar atunci când această obligație reiese din contract, din împrejurări sau din natura prestației.

În condițiile speței, din pct. 1.1 al contractului nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016 rezultă că beneficiarul CNAS a încredințat, iar prestatorul ÎS „Poșta Moldovei” a acceptat obligația să efectueze plata pensiilor, indemnizațiilor, alocațiilor sociale de stat, ajutoarelor de deces, suportului financiar de stat și plăților periodice capitalizate (drepturi sociale), prin intermediul structurilor sale teritoriale din mijloacele financiare virate din bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetul de stat virate la bugetul asigurărilor sociale de stat, în modul și ordinea stabilită de legislația în vigoare.

Potrivit pct. 2.3.1, pct. 2.3.3, pct. 2.3.4, pct. 2,3.7 și pct. 2.3.9 ale contractului nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016, ÎS „Poșta Moldovei” s-a obligat *inter alia*:

- să organizeze și să asigure plata în orice oficiu poștal, în baza listelor electronice și/sau altor forme de plată, în temeiul transferurilor bănești; efectueze plata drepturilor sociale personal titularului, tutorelui, curatorului, mandatarului acestuia;

- să distribuie drepturile sociale la domiciliul persoanelor în vârstă și persoanelor cu dezabilități, care din cauza stării sănătății nu le pot primi de sine stătător la oficiile poștale de la locul de reședință, în temeiul cererii;

- să asigure în decurs de o lună achitarea mandatelor poștale nemijlocit titularilor, iar persoanelor terțe în baza procurii, în conformitate cu prevederile Regulilor privind prestarea serviciilor poștale.

- să asigure plata drepturilor sociale în localitățile rurale, unde lipsesc oficii poștale, conform graficului coordonat cu casa teritorială de asigurări sociale.

Conform pct. 3.1, pct. 3.2 și pct. 3.3 ale contractului nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016, CNAS efectuează transferul la contul IBAN al ÎS „Poșta Moldovei” sumelor datorate pentru serviciile de distribuire conform tarifului de 0,7% din suma distribuită în calitate de drepturi finanțate de la bugetul de stat și de la bugetul asigurărilor sociale de stat după închiderea lunii de plată, la prezentarea dărilor de seamă și documentelor confirmative, pe tipuri de prestații. CNAS, după închiderea lunii de plată, la prezentarea dărilor de seamă și documentelor confirmative pe tipuri de plăți, restituie lunar ÎS „Poșta Moldovei” până la data de 25 a fiecărei luni, taxa de comision de 0.25% la suma eliberată. CNAS achită ÎS „Poșta Moldovei” tariful stabilit de actele normative în vigoare pentru serviciile de distribuire prin mandate poștale a pensiilor, indemnizațiilor și alocațiilor sociale de stat prestate.

Prin pct. 1 și pct. 2 ale acordului adițional nr. 189.02/19 din 25 februarie 2019 la contractul nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016 s-a modificat pct. 3.1 al contractului și s-a expus în următoarea redacție: „Beneficiarul (CNAS) efectuează transferul la contul IBAN al Prestatorului (ÎS „Poșta Moldovei”) a tarifului la serviciile de distribuire în mărime de 1,0% din suma plătită în numerar, distribuită la domiciliu, în calitate de drepturi finanțate de la bugetul de stat și de la bugetul asigurărilor sociale de stat după închiderea lunii de plată, la prezentarea dărilor de seamă și documentelor confirmative, separat pe tipuri de drepturi sociale.” Prevederile acordului adițional se aplică din data de 01 ianuarie 2019 și constituie parte integrantă a contractului.

Prin modificările operate în baza pct. 6 al acordului adițional nr. 3168.12/19 din 24 decembrie 2019 la contractul nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016, punctul 3.1 al contractului s-a stipulat că „Tariful la serviciile de distribuire a drepturilor sociale plătite în numerar inclusiv distribuite la domiciliu, se stabilește în mărime de 1,0% din suma totală distribuită în anul bugetar curent în calitate de drepturi finanțate de la bugetul de stat și de la bugetul asigurărilor sociale de stat și se transferă de către Beneficiar la contul IBAN al Prestatorului”.

Totodată, contractul a fost completat cu pct. 3.1¹, cu următorul cuprins: „După închiderea lunii de plată, la prezentarea de către prestator a dărilor de seamă și a facturii privind tariful calculat pentru serviciul de distribuire pe fiecare drept social, Beneficiarul achită lunar, până la data de 25 a fiecărui luni, sumele datorate pentru serviciile de distribuire a drepturilor sociale conform tarifului stabilit la pct. 3.1”.

La fel, prin pct. 9, pct. 10 și pct. 11 ale acordului adițional nr. 3168.12/19 din 24 decembrie 2019, la pct. 8.1 al contractului sintagma „31 decembrie 2019” s-a substituit cu sintagma „28 februarie 2020”. Iar, după punctul 8.1 contractul a fost completat cu un punct nou, 8.1¹ cu următorul cuprins: „Prevederile punctelor 3.1 și

3.1² sunt valabile până la 31 decembrie 2019”. Prevederile acordului adițional se aplică din data semnării și constituie parte integrantă a contractului.

Deopotrivă, potrivit pct. 1.1 al contractului nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017, beneficiarul de servicii CNAS transferă prestatorului de servicii ÎS „Poșta Moldovei”, iar acesta acceptă obligația de a efectua plata beneficiarilor prestațiilor sociale, în conformitate cu actele normative în vigoare.

În corespundere cu pct. 2.4, 2.8, 2.9 al contractului nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017, ÎS „Poșta Moldovei” s-a obligat *inter alia*:

- să organizeze, în baza listelor prezentate de CNAS, plata la domiciliu a prestațiilor sociale beneficiarilor singuratici care, din cauza stării sănătății, nu se pot deplasa de sine stătător la subdiviziunea ÎS „Poșta Moldovei” de la locul de reședință, conform cererii scrise a beneficiarului;

- să efectueze plata prestațiilor sociale nemijlocit titularului, tutorelui, curatorului sau mandatarului în baza procurii, eliberate în modul stabilit de legislația și actele normative în vigoare;

- să efectuează achitarea prestațiilor sociale în localitățile rurale, unde lipsesc oficii poștale, conform graficului coordonat cu casa teritorială de asigurări sociale.

Potrivit pct. 3.1 și pct. 3.8 ale contractului nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017, CNAS s-a obligat să efectueze plata prestațiilor sociale prin intermediul subdiviziunilor ÎS „Poșta Moldovei” și s-a obligat să achite ÎS „Poșta Moldovei”, în baza rapoartelor privind plata prestațiilor sociale, comisionul aferent serviciilor prestate la conturile indicate în anexa nr. 1 la contract, după închiderea lunii de plată, la prezentarea de către ÎS „Poșta Moldovei” a dărilor de seamă și a facturii privind comisionul calculat pentru fiecare prestație socială: tariful de distribuție în mărime de 0,7% lunar de la suma distribuită; taxa de comision în mărime de 0,25% la sumele eliberate în numerar de către instituțiile financiare pentru plata prestațiilor sociale, în baza documentelor justificative, confirmate de către ÎS „Poșta Moldovei”.

În baza pct. 1 și pct. 2 ale acordului adițional nr. 188.02/19 din 25 februarie 2019 la contractul nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017, la pct. 3.8 al contractului sintagma „tariful de distribuție de 0,7% lunar de la suma distribuită” a fost substituită cu sintagma „tariful la serviciile de distribuție în mărime de 1,0% din suma plătită în numerar, distribuită la domiciliu, în calitate de drepturi sociale finanțate de la bugetul de stat și de la bugetul asigurărilor sociale de stat, separat pe tipuri de prestații sociale”. Prevederile acordului adițional se aplică din data de 01 ianuarie 2019 și constituie parte integrantă a contractului.

Prin pct. 4 al acordului adițional nr. 3169.12/19 din 24 decembrie 2019 la contractul nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017 a fost modificat pct. 3.8 al contractului, sintagma „tariful la serviciile de distribuție în mărime de 1,0% din suma plătită în numerar, distribuită la domiciliu, în calitate de drepturi finanțate de la bugetul de stat și de la bugetul asigurărilor sociale de stat, separat pe tipuri de prestații sociale” fiind substituită cu sintagma „tariful la serviciile de distribuție a prestațiilor sociale plătite în numerar inclusiv distribuite la domiciliu, în mărime de 1,0% din suma totală distribuită în anul bugetar curent în calitate de drepturi finanțate de la bugetul de stat și de bugetul asigurărilor sociale de stat”.

Totodată, prin pct. 8 al acordului adițional nr. 3169.12/19 din 24 decembrie 2019, contractul nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017 a fost completat cu un punct

nou, 9.2¹ cu următorul cuprins: „Prevederile pct. 3.8. și 3.8¹ sunt valabile până la 31 decembrie 2019”.

Potrivit pct. 9 al acordului adițional nr. 3169.12/19 din 24 decembrie 2019 la contractul nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017, prevederile prezentului acord adițional se aplică din data semnării și constituie parte integrantă a contractului.

Aderent, pct. 9.1 al contractului nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017 interzice părților cesionarea drepturilor și obligațiilor contractuale unei persoane terțe, fără permisiunea prealabilă în formă scrisă a părții opuse. De fapt, această interdicție rezultă și din norma art. 668 alin. (2) din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019), prin prisma căreia contractul produce efecte numai între părți, dacă legea nu prevede altfel.

Aderent, articolul 936 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019), stipula că antreprenorul sau prestatorul este obligat să efectueze prestația personal doar atunci când această obligație reiese din contract, din împrejurări sau din natura prestației.

Astfel, din clauzele contractelor nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016 și nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017 rezultă indubitabil obligația ÎS „Poșta Moldovei” de a efectua plata drepturilor sociale de sine stătător, prin intermediul oficiilor poștale, modul de plată fiind doar în numerar, fără dreptul de a folosi „viramentul” ca instrument de plată și nu avea dreptul să cesioneze drepturile și obligațiile sale, rezultate din aceste contracte, unor persoane terțe și în lipsa acordului beneficiarului CNAS.

În această consecvență, se profilează concluzia că ÎS „Poșta Moldovei” în mod unilateral, fără acordul CNAS, a efectuat plata drepturilor sociale folosind serviciile terțului BC „Victoriabank” SA, fapt ce reprezintă o depășire și încălcare a înțelegerilor imperative contractuale negociate de părțile contractante.

Colegiul nu poate accepta argumentul ÎS „Poșta Moldovei”, precum că în parteneriat cu BC „Victoriabank” SA au lansat proiectul „co-brand”, ce presupune emiterea, eliberarea și deservirea cardurilor internaționale Visa cu design specializat, inclusiv sociale, prin intermediul căroră ÎS „Poșta Moldovei” a transferat plățile rezultate din drepturile sociale achitate de CNAS. Or, lansarea proiectului dat nu permite ÎS „Poșta Moldovei” să distribuie plata drepturilor sociale către beneficiari, prin folosirea instrumentelor de plată a instituției bancare vizate, fără acordul CNAS.

Cu atât mai mult că, prin contractele nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016 și nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017 ÎS „Poșta Moldovei” și-a asumat *inter alia* obligațiile să organizeze și să asigure plata în orice oficiu poștal, în baza listelor electronice și/sau altor forme de plată, în temeiul transferurilor bănești; să efectueze plata drepturilor sociale personal titularului, tutorelui, curatorului, mandatarului acestuia; să distribuie drepturile sociale la domiciliul persoanelor în vârstă și persoanelor cu dezabilități, care din cauza stării sănătății nu le pot primi de sine stătător la oficiile poștale de la locul de reședință, în temeiul cererii; să asigure plata drepturilor sociale în localitățile rurale, unde lipsesc oficii poștale, conform graficului coordonat cu casa teritorială de asigurări sociale; să organizeze, în baza listelor prezentate de CNAS, plata la domiciliu a prestațiilor sociale beneficiarilor singuratici care, din cauza stării sănătății, nu se pot deplasa de sine stătător la subdiviziunea ÎS „Poșta Moldovei” de la locul de reședință, conform cererii scrise a beneficiarului; să efectueze plata prestațiilor sociale nemijlocit

titularului, tutorelui, curatorului sau mandatarului în baza procurii, eliberate în modul stabilit de legislația și actele normative în vigoare; să efectueze achitarea prestațiilor sociale în localitățile rurale, unde lipsesc oficii poștale, conform graficului coordonat cu casa teritorială de asigurări sociale.

Prin urmare, la executarea obligațiilor rezultate din contractele nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016 și nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017, prestatorul ÎS „Poșta Moldovei” nu s-a manifestat cu bună-credință în raport cu beneficiarul CNAS. Or, reclamanta ÎS „Poșta Moldovei” nu a demonstrat prin probe pertinente că a informat beneficiarul CNAS despre intențiile sale de a folosi serviciile unui terț pentru distribuirea plăților drepturilor sociale și că ar fi avut acceptul beneficiarului de a subcontracta un alt prestator de servicii financiare întru cesionarea obligațiilor asumate în baza acestor contracte.

Colegiul notează că, prin subcontractarea terțului BC „Victoriabank” SA la prestarea serviciilor încredințate de CNAS, în esență, ÎS „Poșta Moldovei” a derogat neîntemeiat de la prevederile contractuale, inclusiv cele prevăzute la pct. 2.3.20 al contractului nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016, care prevede că prestatorul obligației este obligat să utilizeze mijloacele financiare transferate în strictă conformitate cu destinația acestora și cu prevederile prevăzute de expres de lege, cât și la pct. 5.3 al contractului nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017, care stipulează că prestatorul de servicii nu are drept să admită dezafectarea mijloacelor bugetate, decât conform destinației.

Instanța de recurs apreciază ca fiind lipsite de suport juridic concluzia Curții de Apel Chișinău, precum că beneficiarul CNAS nu a înaintat careva pretenții în privința acțiunilor prestatorului ÎS „Poșta Moldovei” de distribuire pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2019 prin „virament” la conturile de card ale beneficiarilor de prestații sociale. Or, suportul probator nu atestă că beneficiarul CNAS a acceptat tacit acțiunile ÎS „Poșta Moldovei”, deoarece pentru această perioadă nu a fost decontat comisionul prevăzut de contracte. Ba dimpotrivă, prin scrisoarea nr. 95 din 20 ianuarie 2021, CNAS a refuzat executarea obligației la achitarea tarifului de distribuire pretins de prestatorul ÎS „Poșta Moldovei”.

Deopotrivă, în condițiile speței nu poate fi reținută acceptarea de către beneficiarul CNAS a prestației ÎS „Poșta Moldovei”, prin tăcere și inacțiune, în condițiile în care CNAS a depus în instanța de judecată acțiune civilă împotriva ÎS „Poșta Moldovei” privind repararea prejudiciului cauzat prin transferul neîntemeiat al prestațiilor sociale efectuate cu concursul terțului BC „Victoriabank” SA.

La fel, nu poate fi acceptată poziția reclamantei privind îmbogățirea nejustificată a CNAS, deoarece îmbogățirea fără justă cauză putea fi invocată doar în cazul în care prestatorul ÎS „Poșta Moldovei” își onora cu bună-credință obligațiile contractuale.

În această ordine de idei, Colegiul constată că prima instanță corect a ajuns la concluzia că acțiunea ÎS „Poșta Moldovei” privind încasarea din contul CNAS a sumei de 1 690 702,99 de lei, pentru serviciile de distribuire a plăților sociale prestate pe parcursul anului 2019 în baza contractelor nr. 1050/4 din 30 decembrie 2016 și nr. 06.01/17 din 04 ianuarie 2017, precum și compensarea cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu examinarea prezentei cauze, este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

Generalizând ipotezele descrise surpa, Colegiul urmează să respingă recursul declarat de ÎS „Poșta Moldovei” și să admită recursul declarat de CNAS, să caseze integral decizia din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și să mențină hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) și art. 445 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”.

Se admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei” împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

Judecătorii

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu